

**CONFERINȚA BIENALĂ A ASOCIAȚIEI EUROPENE PENTRU
ISTORIA MEDICINEI ȘI SĂNĂTĂȚII, EAHMH – BUCUREȘTI 2017**
*Biennial Conference of the European Association for the History of Physicians and
Health, EAHMH – Bucharest 2017*

Prof. Dr. Octavian Buda

Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, București

Peste 150 de istorici ai medicinei din Europa, SUA și Canada s-au strâns la București pentru trei zile la Palatul Facultății de Medicină din Cotroceni la Conferința biennială a Asociației Europene pentru Istoria Medicinei și Sănătății (EAHMH) de la București în perioada 30 august – 2 septembrie 2017, având tema: „*Corpul politic – rolul statelor în istoria medicinei și a sănătății*”.

EAHMH are sediul la Strasbourg și a fost înființată în 1989, cu scopul de a promova cercetarea și schimbul internațional de opinii științifice cu privire la aspectele legate de istoria medicinei în Europa. În acest scop, asociația atrage membri din întreaga lume, printre aceștia numărându-se istorici, demografi, antropologi, medici și specialiști în istoria medicinei. EAHMH organizează conferințe internaționale la fiecare doi ani. EAHMH încearcă să evidențieze ideea de istorie socială a medicinei. Un

subiect de interes al conferinței l-a reprezentat modul în care apar instituțiile medicale de-a lungul istoriei și cum depind ele de politică, de conflictele regionale, de finanțe și evoluția urbană și de circuitul informațiilor științifice.

Conferința de la București a fost organizată în parteneriat cu Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” și cu Muzeul de Istorie al Municipiului București și sub patronajul Academiei Oamenilor de Știință din România și al Academiei de Științe Medicale, președintele Asociației Europene pentru Istoria Medicinei și Sănătății fiind Prof. Dr. Octavian Buda.

Conferința a avut, pe lângă comunicările științifice aferente, cu participanți din Marea Britanie, SUA, Canada, Franța, Germania, Italia, Spania, Portugalia etc., patru lectori, invitați speciali de marcă: Mircea Dumitru, rectorul Universității Bu-

European Association for the History of Medicine and Health
2017 Biennial Conference

Bucharest, Romania | 30 August - 2 September 2017

**The Body Politic:
States in the History of Medicine and Health**

Venue
'Carol Davila' University of Medicine and Pharmacy
Bulevardul Eroii Sanitari 8, Bucharest

curești, Roberta Bivins, de la Universitatea Warwick, Harry Oosterhuis, de la Universitatea din Maastricht, și Constantin Goschler, de la Universitatea din Bochum. Fiecare a ținut câte o conferință în care s-au abordat teme de importanță precum interrelația dificilă dintre știință și democrație, politică, cercetare și instituții, statul de drept și sistemele naționale de sănătate. Tematica a fost variată, dar există o serie de aspecte mai ample care se relevă. Ideea de sănătate și de cetățenie; femeia și sănătatea – inclusiv aspecte legate de politicile pronataliste și relația lor cu Războiul Rece; industria, asisten-

ța medicală și sănătatea; medicina modernă (în spațiul occidental, asta înseamnă secolele XVII–XVIII); medicină, stat și democrație; biopolitica preventivă – instituții, infecții, problema vaccinării; avortul și problemele morale; relația dintre psihiatrie și societate – mai ales că psihiatria a avut dintotdeauna un statut mai special, caracterizarea bolilor psihice fiind definitorie pentru o societate. Un alt subiect important al conferinței este legat de reformele în țările sud-est europene, dar ce este interesant este că în categoria acestor țări intră nu doar România, ci și Spania, Italia sau Grecia. Tre-

buie spus, Europa de Est este un concept care s-a impus după al Doilea Război Mondial, dar, înainte de acest moment, nu a existat demarcarea de azi a Europei de Est. De asemenea, EAHMH premiază cea mai bună carte publicată în ultimii doi ani în domeniul istoriei medicinei. Premiul pe 2017 a revenit unui cercetător din Canada, Cristian Berco, care a scris despre bolile venerice la Toledo în perioada barocă. El a studiat arhivele acelor vremuri, descoperind tratamentele administrate atunci, dar și ce se întâmpla cu pacienții după externare. În cadrul evenimentului, s-a acordat premiul *Pieter van Foreest Student Prize*, care se oferă studenților și doctoranzilor pentru cea mai bună lucrare prezentată la conferință. Premiul a fost acordat lui Kinga Jeczminska pentru lucrarea *“Political Factors in Abandoning Lobotomy in Poland in the 1950s”*.

Tematica manifestării a fost subsumată unei teme generoase: *Corpul politic – rolul statelor în istoria medicinei și sănătății*. Într-o lucrare devenită clasică, publicată în 1957, *Cele două corpuri ale regelui* (în traducerea lui Andrei Sălăvăstru la Polirom), Ernst H. Kantorowicz discută problema istorică ridicată de figura regelui ce posedă simultan două corpuri: unul natural, muritor, și altul politic, instituțional, nemuritor. Făcând apel la opere liturgice, imagini și texte polemice, autorul explorează teologia politică medievală și modul în care teologii, istoricii și juriștii înțelegeau funcția și persoana regelui, precum și ideea de regat. Studiul său se oprește asupra crezurilor politice legate de simbolurile statului suveran și ale perpetuității sale (Coroana, Demnitatea, Patria), așa cum au fost acestea înțelese într-o epocă în care au slujit ca vehicul pentru consolidarea comunităților moderne timpurii. Kantorowicz demonstrează cum anumite axiome ale teologiei politice, care aveau să rămână valabile până în secolul XX, au început să se dezvolte în Evul Mediu târziu, descriind o transformare profundă a conceptului de autoritate politică în perioada medievală.

Provocator a fost să se extrapoleze unele principii de analiză din câmpul gândirii politice și socio-

logice în cel al progresului instituțiilor medicale și al impactului acestuia asupra mentalității individuale în Europa. Conceptul temeii conferinței, *Corpul politic (The Body Politic)*, a fost utilizat ca fundament pentru studierea interacțiunii dintre politică, societate, teologie, istorie și legislație. Pe scurt, pe organizatori i-a interesat, ca și pe cei peste 150 de participanți, cum anume performează instituțiile publice de medicină și sanitare europene în condițiile în care sănătatea este un atribut atât al corpului monarhic, cât și al corpului social. Vizualul conferinței exemplifică poate cel mai bine acest concept: posterul conferinței îl înfățișează pe Carol I al Angliei, așa cum apare pe pagina de gardă a „Leviathanului” lui Thomas Hobbes din 1651. Imaginea indică faptul că suveranul este suma locuitorilor lui, corpul suveranului este structurat ca un puzzle: trupul regelui este un întreg compus din suma corpurilor subiecților ce constituie regatul (statul). Dacă regele este sănătos, atunci, pe baza consecințelor contractuale, și supușii lui trebuie să fie (Luați conceptul de sănătate inclusiv în sens moral, de răspundere socială a liderului!). Dacă nu, atunci se întâmplă accidente violente, așa cum a fost decapitarea regelui Carol I și a lui Ludovic al XVI-lea. Supușii reacționează brutal, pentru a remodela contractul social. Și aici intervin rolul și funcția instituției medicale publice, alături de alte asemenea organisme ce reprezintă corpul monarhului, al statului. De altfel, în Anglia secolului XVII, apare ideea sănătății publice ca expresie a unui serviciu instituțional pe care o societate organizată este obligată să-l ofere cetățenilor săi. Ei bine, dacă instituția monarhică a fost extirpată la un moment dat, aceasta s-a datorat faptului că există permanent un joc între datoria individului în societate și obligațiile instituțiilor societății, ale unui monarh față de cetățenii săi, inclusiv în domeniul serviciilor sanitare. Astfel, se naște istoria mentalităților culturale, corpul politic și abordările cu privire la boală și destinul colectiv.